

Prijsstijgingen

In dit artikel worden recente uitspraken behandeld over de mogelijkheid een prijsaanpassing door te voeren als gevolg van Covid 19 of de Oekraïne-crisis.

De Hoge Raad oordeelde in december 2021 (ECLI:NL:HR: 2021:1974) dat de coronapandemie bij een huurovereenkomst gesloten voor 15 maart 2020, behoudens concrete aanwijzingen voor het tegendeel, een onvoorziene omstandigheid als bedoeld in art. 6:258 BW oplevert, op grond waarvan de rechter de huurovereenkomst kan aanpassen door de huurprijs te verminderen.

Deel de pijn

In dezelfde zin oordeelde de Rechtbank Overijssel (ECLI:NL: RBOVE: 2022:2005). In rechtsoverweging 5.10 werd geoordeeld dat de overschrijding voor een deel van 105 dagen is te wijten aan het coronavirus. Dat is een aanzienlijke tijd in verhouding tot de oorspronkelijk overeengekomen bouwtijd van 250 werkdagen. Dit brengt naar het oordeel van de kantonrechter mee dat de opdrachtgever niet kon verwachten dat de overeenkomst uitgevoerd zou worden zoals dat oorspronkelijk was overeengekomen. Het evenwicht in de overeenkomst is fundamenteel verstoord.

Naar het oordeel van de kantonrechter kan de pandemie niet als ondernemersrisico worden gekwalificeerd. Omdat geen van beide partijen een verwijt kan worden gemaakt aan het ontstaan van de onvoorziene omstandigheid, vindt de kantonrechter het redelijk om de vertraging die daarvan het gevolg is evenredig tussen partijen te verdelen. De kantonrechter zal de overeenkomst in zoverre wijzigen dat de bouwtijd met de helft van de vertraging wordt verlengd.

Oekraïne-crisis

Contracten moeten evenwichtig zijn. Het eenzijdig alloceren van leveringsrisico's gekoppeld aan hoge boetes kan niet proportioneel zijn, zeker niet als die risico's niet verzekeraar zijn in de zin van Voor-schrift 3.9.A Gids Proportionaliteit (Vonnis d.d. 14 april 2022; ECLI:NL: RBN-HO:2022:3274). In een vonnis van de Raad van Arbitrage in bouwgeschillen d.d. 25 augustus 2022; geschilnummer 37.882, werd geoordeeld dat de aannemer vanwege de Oekraïne-crisis, een beroep toekwam op artikel 6:258 BW dat van dwingend recht is. In de betreffende overeenkomst was artikel 7:753 BW en paragraaf 47 UAV 2012 niet van toepassing verklaard. In rechtsoverweging 34 werd gemeld dat partijen uiteraard zo dicht

mogelijk dienen te blijven bij hun oorspronkelijke bedoelingen en bij de strekking van de aannemingsovereenkomst.

Verbod tot opschorting

In het arbitrale vonnis d.d. 21 juli 2022 met geschilnummer 37.456 werd geoordeeld dat de claim van een aannemer als gevolg van aanpassing van de prijs toeziet op een bijbetaling. Het is dus een claim naast de aanneemsom, waarvan de rechtsgrond door aannemer dient te worden bewezen. Dat bewijs zou in een bodemzaak geleverd kunnen worden door de initiële aanneemsom te vergelijken met latere opdrachtbevestigingen. Ook de tijdige inkoop van aannemer zal daarbij een rol spelen. Er werd geoordeeld dat het de aannemer, op straffe van een dwangsom, verboden was het werk op te schorten. In dezelfde lijn oordeelde de Rechtbank Midden Nederland in een vonnis d.d. 08 september 2022; ECLI:NL: RBMNE: 2022:3592, rechtsoverweging 4.6. Ook hier werd geoordeeld dat de claim inzake de prijsverhoging nog niet opeisbaar was. Dat betekende dat de eisende partij in dit geval nakoming van de leveranciersovereenkomst kon vorderen, e.e.a. op straffe van een dwangsom.

Oorzakelijk verband

In het arbitrale vonnis d.d. 29 september 2022; geschilnummer 37.410, werd aannemer belast met het bewijs dat de door haar ondervonden prijsstijgingen, het gevolg zouden zijn van prijsstijgingen die zich voordeden na de gestanddoeningstermijn en hebben plaatsgevonden na de Russische inval in Oekraïne op 24 februari 2022. Die relatie werd door arbiters niet aangenomen. Wel bleek arbiters uit de overgelegde offertes dat de aannemer laat is begonnen met het vastleggen van haar prijzen. Daarmee ontstaat een vertekend (te ongunstig) beeld van de voor deze zaak relevante prijsstijgingen. Uit het vonnis van de Rechtbank Noord-Nederland d.d. 12 oktober 2022; ECLI:NL: RBNNE: 2022:3677 blijkt onder meer dat bij een best value aanbesteding de inschrijving tijdens de concretiseringsfase ongeldig mag worden verklaard. Partijen kwamen niet uit een onderhandeling over een risicoregeling, waarbij de rechter opmerkte dat voor de toepasselijkheid van par 44 GC niet het moment van inschrijving bepalend is, maar het moment van totstandkoming van de overeenkomst.

Pieter de Vries is consultant bij Kpieto!.

